

”Jag är ju organspecialist, primärvården är människan”

-en intervjustudie om sekundärvårdsspecialisters
uppfattning om allmänmedicin

- VETENSKAPLIGT ST-ARBETE AV KAROLIN PLANTING, BRA LIV HABO VÅRDCENTRAL,
REGION JÖNKÖPING
- HANDLEDARE EVA ARVIDSSON

Studiens syfte

- ▶ Undersöka vilka föreställningar sekundärvårdsspecialister har om allmänmedicin
  - ▶ Vilka uppfattningar har sekundärvårdsspecialister om specialister i allmänmedicins kompetenser och allmänmedicin som specialistområde?
  - ▶ Vilka uppfattningar har sekundärvårdsspecialister om kommunikation och samarbete mellan sekundärvård och primärvård?
  - ▶ Vilka uppfattningar har sekundärvårdsspecialister om organisatoriska aspekter och kostnadsmedvetenhet som del i specialister i allmänmedicins respektive sekundärvårdsspecialisters arbete?

Definitioner av allmänmedicin

- ▶ WHO, WONCA (World Organization of Family Doctors), Nordiska federationen för allmänmedicin och SFAM har definitioner som alla liknar varandra
- ▶ Socialstyrelsen har en målbeskrivning för ST i allmänmedicin
- ▶ Alla har gemensamt att allmänmedicin bland annat:
  - ▶ Tar hand om alla människor och tar hänsyn till livet utöver sjukdom
  - ▶ Handlägger de flesta sjukdomstillstånd
  - ▶ Bygger på kontinuitet och holistiskt perspektiv
  - ▶ Guidar patienter rätt i sjukvårdssystemet

En god och nära vård

▶ Nergårdhs utredning

- ▶ Stärka primärvårdens roll som basen i vårdapparaten
  - ▶ Omrikta resurser från sjukhusvård till primärvård
  - ▶ Ökat samarbete mellan primärvård och sekundärvård
- ▶ Viktigt att uppfattningen om primärvården är god och korrekt

Brittiska läkarstudenter och nyutexaminerade läkare

- ▶ Brittisk studie
  - ▶ Få intresserade av allmänmedicin
    - ▶ En av orsakerna: Negativa attityder och bristande respekt bland sjukhusläkare, patienter, läkarstudenter och allmänheten
    - ▶ Många upplevt nedlåtande kommentarer om specialister i allmänmedicin
- ▶ Ingen svensk forskning inom området

Vad tycker de egentligen?

- ▶ Intressant att utforska sekundärvårdsspecialisters uppfattning om primärvården
  - ▶ Viktigt utifrån många perspektiv
    - ▶ Patientsäkerhet
    - ▶ Kommunikation
    - ▶ Samarbete

Metod

- ▶ Kvalitativ studie med induktiv ansats
- ▶ Semistrukturerade intervjuer utifrån skriven intervjumall
- ▶ Intervjuer 30-65 minuter, hölls på personens arbetsplats
- ▶ Intervjuer transkriberades av mig

Kvalitativ analysmetod

- ▶ Data analyserades med kvalitativ innehållsanalys
  - ▶ Data kodas systematiskt och grupperas i kategorier
  - ▶ Data = meningsbärande enheter (citrat) i intervjuerna

Resultat

- ▶ 4 huvudkategorier
  - ▶ Primärvårdens utmärkande drag
  - ▶ Kompetens i primärvården och fördelning av arbete och patienter
  - ▶ Kontakt mellan sekundärvården och primärvården
  - ▶ Ekonomi och organisation
- ▶ Under varje huvudtema finns flera delteman

Huvudkategori	Deltema	Citat
Utmärkande drag i primärvården	Specialister i allmänmedicin är helhetsspecialister	"Jag är ju organspecialist, primärvården är människan"
	Kontinuitet	"Att man kan stifta bekantskap med olika människor, olika patienter som man kanske kan sköta under många, många, många år"
Kompetens i primärvården och fördelning av arbete och patienter	Kompetens, kunskap och kunnande	"ögon, öron, sår, psyk, rektoskopi, sånt gör inte nån annan specialist tror jag"
Kontakt mellan sekundärvård och primärvård	Kommunikation och samarbete	"Dom bästa gångerna när det går bäst att samarbeta det tycker jag är när man ringer och pratar med varandra, då tycker jag att det går väldigt bra"
	Remisser och remisshantering	"Det finns en andel, lite för många såna remisser även i det vanliga flödet där jag tycker inte att man fångar helheten som man förväntar sig att primärvården ska göra!"
Ekonomi och organisation	Ekonomi	"Ekonomi har jag ju aldrig riktigt brytt mig om"
	Organisation	"Det är kontinuerlig uppföljning som behövs och det verkar inte som primärvården har tid och resurser för det, inte tillräckligt"

Utmärkande drag i primärvården

"jag är ju organspecialist, primärvården är människan"

"Då skulle väl allmänläkarens specialkompetens vara att kunna hålla någon form av helhetsansvar och kanske helikopterperspektiv, eller vad man ska kalla det, på patienten"

"Att man kan stifta bekantskap med olika människor, olika patienter som man kanske kan sköta under många, många, många år."

"Men att som patient känna att man precis som man har sin frisör, tandläkaren när man har ont, ja, har sin husläkare som känner en då."

Utmärkande drag i primärvården

"Att ni får ena besöket göra rörelsetest av knä till att bedöma en depression och sen så kommer en, ja, eländigheter kan ju komma."

"Svårt att skilja det som är, alltså kroppens ofarliga sätt att reagera på yttre belastning med smärtilstånd och så, från allvarigare orsaker till samma symtom."

Utmärkande drag i primärvården

Specialister i allmänmedicin är "duktiga på att samtala och möta människor inom alla områden. Så det skulle jag säga är den unika kompetensen som vi andra kanske inte har".

Utmärkande drag i primärvården

"Det är det som är så skönt, när patienterna kommer till akuten eller kommer hit till sjukhuset då har dom varit igenom alla sållningsmekanismer så oftast är de faktiskt sjuka"

Utmärkande drag i primärvården

"Och det där bli man hjärntrött av, man orkar inte prata med människor tillslut för man måste skriva så mycket."

"jag skulle tro att distriktsläkare har alldeles för mycket att göra"

"Sen är det väl det gamla vanliga att om krubban är tom så börjar hästarna bitas, alltså väldigt många har väldigt mycket att göra. Man tittar gärna 'kan jag få detta till nån annans problem' inte egentligen för att man vill fly från arbete utan för att man drunknar, man vill hålla undan helt enkelt."

Utmärkande drag i primärvården

"ni gör ett himla bra jobb"

"självklart är det lite sura miner ibland"

Kompetenser och arbetsfördelning

"du har ett antal folksjukdomar där ni allmänmedicinare sitter på kompetensen"

"ögon, öron, sår, psyk, rektoskopi, sånt gör inte nån annan specialist tror jag"

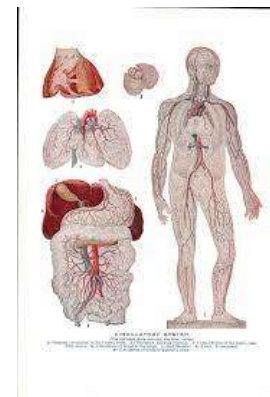
"man har lättare patienter, de som är riktigt svåra remitterar man"

"jag tänker att ni handlägger allt, första, andra, tredje nivån på det mesta liksom"

Kompetenser och arbetsfördelning

"Alltså jag menar jag har ju fullt sjå att hålla mig uppdaterad inom [mitt delområde] och inte ens hela [specialistområdet] så hur ska ni kunna hålla er uppdaterade om hela kroppen? "

"Nån sorts motsättning måste det bli i det där att vara den där härliga allmändoktorn som kan allting men ändå ska den vara superbra på varenda liten grej, det kommer ju aldrig gå ihop"

Kompetenser och arbetsfördelning

"Att vi specialister kommer ut till er lite mer regelbundet, att man vet att två onsdagar i månaden kommer en [sekundärvårdsspecialist], då kan vi sätta upp den och den patienten eller samboka, det hade jag tyckt vart ett roligt arbete som jag tror många skulle tjäna på."

Kompetenser och arbetsfördelning

"Så pratar du med andra som bara tänker på sina njurar eller hjärtan eller blodtryck eller vad det nu är."

PRV10

vad? du läser därifrån?

Pia Raattamaa Visén, 2023-05-01

Kontakt mellan sekundärvården och primärvården

”det har också funnits en god vilja att samarbeta och ha patienterna i fokus”

”Dom bästa gångerna när det går bäst att samarbeta det tycker jag är när man ringer och pratar med varandra, då tycker jag att det går väldigt bra.”

”Det är väldigt sällan som man liksom får remisser avvisade eller hänvisade eller lite så som det ibland är när man jobbar med andra specialiteter speciellt kanske inom sjukhusvården.”

Kontakt mellan sekundärvården och primärvården

"Tar vi över så blir det ofta så att då tappar patienten den kontakten dom har och så ska det börjas om på nytt och så där tror jag att det skulle kunna fungera lite bättre att man har nån form av samarbete kring patienterna med målet att då kunna få dom stabiliserade och bättre och sen tillbaka till primärvården och om inte det funkar så får [sekundärvårdskliniken] ta över."

Ekonomi och organisation

"Alltså innehållet vad en [sekundärvårdsklinik] gör styrs av professionen, vad en vårdcentral gör kanske lite mer styrs av samhällets önskemål."

"Det är kontinuerlig uppföljning som behövs och det verkar inte som primärvården har tid och resurser för det, inte tillräckligt."

"Men just de här som velat komma intill på vårdcentralen och man säger 'tyvärr vi har inte tid' eller så, där tycker jag inte lösningen ska vara akutmottagningen."

Ekonomi och organisation

"ekonomi har jag ju aldrig riktigt brytt mig om"

"det där har vi skyddat medarbetarna aktivt från"

"har ni det ner på ST-nivå?!"

"jag tror den är mer nere på golvet i diskussioner än vad den är här"

"utifrån [vår klinik] tror jag inte att man överhuvudtaget tänker på vem som betalar"

Slutsatser

- ▶ God uppfattning om vad allmänmedicin är
- ▶ Man uppfattar att specialister i allmänmedicin har
  - ▶ helhetsansvar för patienten
  - ▶ bred medicinsk kompetens
  - ▶ kontinuitet och namngiven patientansvarig läkare är viktiga komponenter i det allmänmedicinska arbetet

Slutsatser

- ▶ Valfungerande samarbete
- ▶ Behov av utveckling
  - ▶ Ökad kontinuitet
  - ▶ Ökad tillgänglighet
  - ▶ Förbättrat samarbete
- ▶ Liten kostnadsmedvetenhet bland sekundärvårdsspecialister i jämförelse med specialister i allmänmedicin

Diskussion

"Alla patienter vill ha det, dom vill ha någon som dom vet namnet på och som dom inte behöver berätta sin sjukhistoria för varje gång, det upplever väl tyvärr ganska få att de har"

"men alltså inte det här 'phew nu är patienten inlagd nu tar jag nästa' och lägger undan det"

Diskussion

Uppfattning om att det är en ojämn och varierande kunskapsnivå i primärvården och att många är för "grunda i sitt kunnande"

"Att vi specialister kommer ut till er lite mer regelbundet [...] det hade jag tyckt vart ett roligt arbetssätt som jag tror många skulle tjäna på"

PRV13

har

Pia Raattamaa Visén, 2023-05-01

Diskussion

"som jag uppfattat det så har vi mycket friare händer att beställa prover och undersökningar"

Sekundärvårdsklinikerna upplevs ibland som "fartblinda" och "frossar" i undersökningar och behandlingar utan att tänka på kostnaderna

"ekonomi har jag ju aldrig riktigt brytt mig om"

